

jaar beduidend minder is gezien op de percelen. Een aantal oorzaken zou hiervoor kunnen worden aangewezen, bijvoorbeeld de tijdsduur dat de velden onder water gestaan hebben. In 1991 lagen de velden bijna twee maanden onder water, terwijl dat afgelopen nazomer maar nauwelijks een maand was.

Een andere oorzaak zou kunnen zijn het aantal percelen dat het afgelopen jaar in de kop van Noord-Holland onder water heeft gestaan. Vooral in de omgeving van Julianadorp waren redelijk veel en vrij grote, onder water gezette, percelen te vinden. De aantallen steltlopers die daar per veld gezien werden liepen soms wel in de honderden. Het is dus goed mogelijk dat grote aantallen steltlopers langer in Noord-Holland zijn blijven hangen, en pas later doorgetrokken zijn.

Dat er nog mogelijkheden genoeg zijn, wat betreft de soorten en de aantallen die we op de veldjes kunnen aantreffen bleek wel uit een aantal bezoeken aan een

aantal velden in Noord-Holland.

Zowel aantallen als soorten vielen er op, zoals bijvoorbeeld op één perceel 80 Kemphanen, 90 Bonte Strandloper, 64 Krombekstrandlopers, 190 Kleine Strandlopers, 2 Gestreepte Strandlopers, een Breedbekstrandloper en een Grauwe Franjepoot.

Nu zal het bij ons in de omgeving wel noot ze gigantisch worden als in de kop van Noord-Holland, zo vlak bij de Waddenzee, maar wat je daar kan zien, kan heel gemakkelijk ook bij ons opduiken.

Ik hoop dat wij ook de komende jaren weer kunnen genieten van de vogels op onder water gezette stukken bollenland en wil langs deze weg iedereen bedanken die z'n waarnemingen beschikbaar heeft gesteld, waardoor dit stukje tot stand kon komen.

De waarnemers waren: W.J. Hooymans, J. van Dijk, J. Jacobs, J. Glasbergen en A. Steenvoorden.

Een "bijzondere" Gewone rolklaver bij Lisse en Sassenheim

Martien de Graaf

Al enige jaren groeien op de zandige wegbermen aan de westelijke zijde van de Heereweg te Lisse-Noord (vooral tussen Zwartelaan en Westelijke omleidingsweg) vele, enkele decimeters hoge, rechtopstaande planten met lichtgele klaverbloemen en vrij grote, donkere blaadjes. Ik meende aanvankelijk dat we hier te maken hadden met de Moerasrolklaver, maar dit bleek bij determinatie toch niet te kloppen. Ook bij verder zoeken lieten de "oude" Flora's mij in de steek. De oplossing van het probleem gaf een artikel in *Gorteria* geschreven door D.T.E. van der Ploeg.

Er was hier sprake van een afwijkende vorm van de Gewone rolklaver (*Lotus corniculatus* var. *sativus*) afkomstig van (gras)zaadmengsels die gebruikt worden om zandige wegbermen van autowegen te verfraaien.

De soort komt al geruime tijd in dergelijke wegbermen voor, niet alleen in ons land, maar ook in een aantal andere landen van Europa. Wat zijn de verschillen met de Gewone rolklaver? Behalve de hoogte en het rechtop staan van de plant kunnen we noemen de holle stengel (bij de "gewone" met merg gevuld), het ontbreken van de oranje-gele kleur van bloemen en knoppen, de iets latere bloei ten opzichte van de "gewone" en iets meer bloemen per bloeiwijze.

Het is niet duidelijk of de "bijzondere" speciaal in het (gras)zaadmengsel is toegevoegd of dat er sprake is van toeval.

In Zuid-Europa wordt de plant als (vee)voedergewas gekweekt.

Nu naar Lisse: Bij de aanleg van de Westelijke omleidingsweg enige jaren geleden is zeer duidelijk kwistig met (gras)zaadmengsels gestrooid. Veel planten waren zo uitheems dat ze met de Nederlandse Flora's niet te

determineren waren. In 1993 bleken er nog slechts enkele standgehouden te hebben: Kegelsilene, Kleine pim-pernel, Wondklaver, Fijne kervel, Wilde reseda en Bieslook.

Alleen de "bijzondere" Gewone rolklaver gaat het erg voor de wind. Ze doet het voortreffelijk en breidt zich nog steeds uit. Ook aan de zuidzijde van de Westelijke omleidingsweg (bij de Achterweg) komt de plant voor. Solitaire planten, waarschijnlijk afkomstig van de boven beschreven standplaatsen werden gesignaleerd langs de Achterweg en langs de Weeresteinstraat te Hillegom.

Nu naar Sassenheim: Recent werd het "Orchisland" van Verschoor in twee delen gespitst door de aanleg van een nieuwe weg naar Voorhout. De betreffende instantie wilde kennelijk dit grote verlies aan interessante planten compenseren door een uitbundige uitzaai van (gras)zaadmengsels. Ook hier weer enkele niet te determineren soorten (althans het is mij nog niet gelukt) en planten als Inkarnaatklaver, Korenbloem, Pastinaak, Lucerne en natuurlijk weer onze "bijzondere" Gewone rolklaver.

Ook bij Leeuwenhorst is enige tijd geleden geprobeerd de Noordwijkerhoutse flora te verrijken door inzaaien. Hier werd de "bijzondere" niet waargenomen. Deze was kennelijk niet aanwezig in het gebruikte zaadmengsel.

Literatuur:

D.T.E. v.d. Ploeg. Een afwijkende vorm van *Lotus corniculatus* in wegbermen, in het bijzonder in de Lauwerszeepolder. *Gorteria* 14 (1988). pag. 137.